

Zjazd, który po raz pierwszy odbył się już w niepodległej Ukrainie w Dniepropietrowsku (1992). Nowym elementem obrad były referaty związane z biologią kosmiczną, a dotyczące wpływu warunków lotów kosmicznych (grawitacji, mikrograwitacji) na morfogenezę komórek roślinnych. Dokonano też szeregu zmian organizacyjnych, w tym utworzono Sekcję Historii Botaniki, której wyznaczono szereg zadań m.in. analizę dorobku największych botaników, odkrywanie śladów działalności wśród botaników represjonowanych wraz z publikowaniem ich prac wcześniej zakazanych czy publikowanie prac poświęconych dyscyplinom botanicznym w poszczególnych ośrodkach naukowych i akademickich.

Najważniejszym wydarzeniem X Zjazdu w Połtawie (1997 r.) był wykład Prezydenta Sytnika p.t. „Światowa i Ukraińska botanika w XX wieku i perspektywy jej rozwoju w trzecim tysiącleciu”. Głębką mądrość można odczytać w stwierdzeniu, że „w żadnym razie nie można rugować tradycyjnych kierunków botaniki, dzięki którym poznajemy różnorodność i bogactwo świata roślin i grzybów, jakie są niezbędne dla rozwoju wszystkich innych kierunków badawczych”. Sformułował też prognozy mówiące, że w trzecim tysiącleciu na podstawie syntetycznej teorii ewolucji wyjaśniony zostanie związek między makro- i mikroewolucją, nastąpi dalszy spadek bioróżnorodności fitobioty, powstaną nowe flory, możliwa jest ekstremalna (katastrofalna) synantropizacja flory Ukrainy, wprowadzone będą nowe procedury zabezpieczania roślin wymierających np. metodą hodowli *in vitro*, inżynieria komórkowa zabezpieczy zachowanie gatunków stenotopowych, ludzkość nauczy się regulować produktywnością. Prof. Sytnik z wielką wiarą utwierdzał zebranych, że prognozuje wielki rozkwit ukraińskiej botaniki w trzecim tysiącleciu. Uhonorowaniem i ukoronowaniem przewidywanego rozwoju będzie zorganizowanie na Ukrainie światowego spotkania botaników – Międzynarodowego Kongresu Botanicznego.

Spotkanie botaników ukraińskich w trzecim tysiącleciu rozpoczęło się Zjazdem w Char-

kowie (2001 r.). Wiodące zagadnienia przedstawiane w czasie obrad dotyczyły aktualnie prowadzonych badań taksonomicznych roślin i grzybów; florystyki i ochrony szaty roślinnej; głównych kierunków badań nauki światowej; osiągnięć introdukcji i selekcji oraz problemów z obszaru dydaktyki botaniki w szkołach wyższych. Prezydentem UBT ponownie wybrano prof. Sytnika, a v-ce prezydentami zostali: I. O. Dudka, T. W. Dogadina, W. I. Komendar, S. Ł. Mosyakin, A. P. Trawlejew, S. J. Kondratiuk, P. A. Moroz, a sekretarzem naukowym – W. M. Minarczenko. Rada Główna UBT składała się z 37 osób reprezentujących poszczególne Oddziały i specjalistyczne Sekcje.

Do podstawowych zadań Towarzystwa, zgodnie z obowiązującym od 2002 r. statutem, należy: wspieranie rozwoju botaniki i nauk pokrewnych, dbałość o rozwój współpracy członków Towarzystwa w obrębie Ukrainy i poza jej granicami, podnoszenie prestiżu i znaczenia botaniki. Najwyższą władzą Towarzystwa jest Zjazd, zwoływany nie rzadziej niż raz na 5 lat. Omówienie XII Zjazdu Ukraińskiego Towarzystwa Botanicznego, który odbył się wiosną 2006 r. w Odessie, przedstawiono w oddzielnym doniesieniu.

Karol LATOWSKI

Z ŻYCIA PTB POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

ZEBRANIE SEKCJI HISTORII BOTANIKI PTB (KRAKÓW, 30 MAJA 2006)

**Meeting of the Section of History of Botany
of the Polish Botanical Society
(Kraków, Poland, 30 May 2006)**

W dniu 30 maja 2006 r. w sali konferencyjnej Instytutu Botaniki UJ odbyło się zebranie Sekcji Historii Botaniki PTB. Na wstępie dyrektor Ogródu Botanicznego UJ prof. dr hab. Bogdan Zemanek przywitał przybyłych w imieniu chorej

przewodniczącej Sekcji. Następnie prowadzenie zebrania przekazał prof. dr hab. Krzysztofowi Rostańskiemu (UŚ).

W pierwszym referacie – „Wspomnienie o mgr Janinie Oleszakowej” – dr hab. Andrzej Jankun (UJ) omówił drogę życiową i zawodową J. Oleszakowej. Urodziła się 11 XI 1932 r. w Poznaniu, studiowała historię sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim, który ukończyła w roku 1955. Od 1958 r. pracowała w Bibliotece Instytutów Botaniki UJ i PAN, której kierownictwo przejęła w 1975 r. po prof. dr hab. Jadwidze Dyakowskiej. Biblioteką kierowała aż do 1992 r. J. Oleszakowa była bibliofilem, przez pewien czas prezesowała Towarzystwu Miłośników Książki w Krakowie. Interesowała się historią botaniki. Była członkiem Sekcji Historii Botaniki PTB od początku jej istnienia. Opublikowała 14 prac historyczno-botanicznych i kilkanaście biogramów botaników (w *Słowniku Biologów Polskich* pod redakcją S. Feliksiaka). Zmarła w Krakowie 16 X 2005 r. i została pochowana na Cmentarzu Rakowickim. Zebrani minutą ciszy uczcili jej pamięć.

Drugi referat pt. „Egzemplarze dzieła S. Syreniusza *Zielnik herbarzem z języka łacińskiego zowią* w bibliotekach europejskich” wygłosił prof. dr hab. Krzysztof Rostański. Współreferentem miała być nieobecna prof. dr hab. Alicja Zemanek (UJ). Ogromne dzieło Szymona Syreniusza, liczące ponad 1500 stron, wydane zostało w Krakowie w 1613 r. już po śmierci autora w nakładzie prawdopodobnie 1000 egzemplarzy. Do niedawna szacowano, że do naszych czasów przetrwało tylko 88 egzemplarzy. Kilkunastoletnie badania i kwerendy pozwoliły zwiększyć tę liczbę. Obecnie zidentyfikowanych jest 106 egzemplarzy w 19 miejscowościach w Polsce (w 46 bibliotekach) oraz 32 egzemplarze poza Polską (z tego w Europie 31, a w USA – 1). W dyskusji, która rozwinęła się po referacie, interesowano się sposobami dystrybucji dzieł naukowych w XVII w., prawdopodobieństwem odnalezienia kolejnych egzemplarzy, szczególnie na terenie obecnych Czech, Słowacji i Węgier oraz Niemiec (dotychczas nie stwierdzono tam ani

jednego egzemplarza), a także ówczesną ceną tego dzieła. Referent jako przykład podał wartość *Zielnika* w Krakowie w I poł. XVII w.: 5 i pół złotego polskiego (za taką cenę można było ówczesnie nabyć 2 beczki soli, 2 i pół korca zboża lub pół wołu).

Trzeci referat pt. „Łysenkizm w botanice polskiej” wygłosił dr hab. Piotr Köhler (UJ). Referent pokrótce przedstawił dzieje łysenkizmu w ZSRR na tle najważniejszych wydarzeń politycznych w ojczyźnie Trofima D. Łysenki i naukowych – na Zachodzie. Następnie omówił zmiany organizacyjne w nauce polskiej, jakie miały miejsce w latach 1948–1956. Z kolei zapoznał zebranych z metodami propagowania łysenkizmu w Polsce. Bardziej szczegółowo omówił najważniejsze polskie publikacje z botaniki łysenkowskiej oraz publikacje i inne działania botaników przeciwstawiające się tej tzw. „nowej biologii radzieckiej”. Na ogólną liczbę blisko 3,5 tys. polskich prac botanicznych opublikowanych w latach 1949–1958, do botaniki łysenkowskiej można zaliczyć tylko 139 publikacji. Na zakończenie podkreślił ogromną determinację i odwagę tych botaników, którzy cały czas przeciwstawiali się łysenkizmowi i zaproponował, by opracować ten rozdział w dziejach polskiej nauki. W dyskusji po referacie jej uczestnicy dzielili się własnymi wspomnieniami z tamtej epoki, wspominali swych mistrzów, którzy w umiejętny sposób przekazywali studentom rzetelną wiedzę.

Na zakończenie zebrania dr hab. Piotr Köhler zapoznał zebranych z przebiegiem XXII Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki w Pekinie. Sprawozdanie było bogato ilustrowane zdjęciami oraz wspomnieniami ciekawych zdarzeń, jakich prelegent był uczestnikiem w Chinach.

W zebraniu wzięło udział, niestety, niewielu członków Sekcji. Było to wynikiem zarówno uczestniczenia botaników w innych konferencjach, jakie równocześnie odbywały się w Krakowie, jak i małej sprawności Poczty Polskiej, która sprawiła, że zaproszenia dotarły np. do Warszawy już po terminie.